

Controle van buitenaf werkt niet

Binnenzakken kosten

TILBURG – Wanneer het controlevaartuig 'Barend Biesheuvel' in de haven ligt, wordt er meer kleine tong aangevoerd op de afslagen. Dat blijkt uit onderzoek van econoom Ben Vollaard van de Universiteit Tilburg. Uit datzelfde onderzoek blijkt eveneens dat bij gebruik van binnenzakken bokkers dure grote tong verspelen. Vollaard ziet perspectief als vissers uit eigen belang investeren in de visbestanden.

1. Wat wij zien is dat vangst van kleine tong toeneemt, maar tegelijk ook een verlies aan grote tong. Dat zou komen door het 'blazen' van het net.
2. Dit verlies van grote tong is best groot in vergelijking met de winst van kleine tong. We hebben onze resultaten op veel manieren bekeken, maar het komt er altijd uit.
3. Grote tong levert per kg meer op dan kleine tong per kg. Dus je wil niet zo veel grote vis kwijtraken dat het gebruik van binnenzakken onder de streep niks oplevert/je geld kost.

Wat is hier aan de hand?

„Veel kottervissers houden zich niet aan de regels rond maaswijdte van netten. Het gebruik van binnenzakken – deze illegale praktijk wordt vaak voor het gemak zo aangeduid – is gemeengoed. Dit liet ik vorig jaar in een onderzoek samen met een Britse collega zien (zie Visserijnieuws van 23 september jl).

De voorzitter van de Nederlandse

Vissersbond beaamde de conclusies in de Volkskrant: 'Binnenzakken is natuurlijk helemaal fout. Niemand in de visserij keurt dit goed. Ik begrijp best welke kortetermijnbelangen hier spelen, maar op deze manier raken we wel het begrip voor de sector kwijt.'

Wie met een economische blik naar

ten dure tong

TILBURG – Auteur Ben Vollaard (47) studeerde Economie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam en promoveerde in de VS. Hij is Hoofddocent aan de Universiteit Tilburg en opleidingsdirecteur voor de master Economics. Zelf doceert hij Econometrie.

Vollaard doet onderzoek naar het raakvlak economie-ecologie. „Onze verstedelijkte samenleving heeft er vaak geen idee meer van dat er in en van de natuur geogst wordt. We mogen niet kortzichtig omgaan met de natuur en grondstoffen, want dat raakt ons welzijn. Met die bril op kijk ik ook naar vis. Ik ben niet alleen geïnteresseerd in bijvoorbeeld prijsgevoeligheid in de keten, maar ook in vragen als: Hoe wordt de vis gevangen, wat zeggen ecologen, welke regels zijn er om overexploitatie te voorkomen, zijn die regels effectief, kan het anders en beter? Kortom: om de relatie tussen mens-economie-natuur. Mijn idee is dat visbestanden erbij gebaat zijn als vissers mede verantwoordelijk worden gemaakt voor die visbestanden. Dat geeft langetermijn perspectief, wat vissers met hun opvolgers in familiebedrijven natuurlijk ook graag willen. Zo heb ik ook naar het gebruik van binnenkuilen gekeken. Die worden gebruikt voor winst op korte termijn, terwijl het in het eigen belang van vissersgemeenschappen is om te kijken naar de langere termijn. Het gaat hierbij niet alleen om risico op overexploitatie van visbestanden, maar ook om de verdiensten van vissers als de bestanden op peil zijn. Als groep minder vangen dan wat biologen voorstellen en Brussel, Londen en Oslo op basis daarvan bepalen kan wel eens voordeliger zijn. Het individuele belang en groepsbelang botsen daarbij. Want als iedereen uitvaart en zoveel mogelijk vist, stijgen de kosten per kilo gevangen vis en gaan de opbrengsten voor iedereen onder aan de streep omlaag. Kortom: minder vis, minder verdiensten, minder vissers. Dat gebeurt ook bij het ontduiken van maaswijdteregels. Na analyse van aanvoercijfers en controle-activiteit op zee is het voor mij helder geworden dat het gebruik van binnenkuilen wijdverspreid is, terwijl dat vangsten op langere termijn drukt en bovendien vissers die zich wel aan de regels houden benadeelt. Ik zie dat niet snel veranderen; het huidige stelsel met van bovenaf opgelegde regels en controle door een externe toezichthouder werkt gewoon niet.”

onze onderzoeksresultaten kijkt ziet iets opvallends, wat echter geen brede aandacht heeft gekregen. Niet alleen neemt de vangst van kleine tong toe – die kunnen niet langer ontsnappen door de kleinere mazen – maar we zien ook de vangst van grote tong teruglopen. Dit laatste komt naar verluidt door belemmering van de waterstroom door het net bij een fors

kleinere maaswijdte. Het net gaat hierdoor 'blazen'. De grote tongen maken gebruik van dit effect en weten door de langzamere waterstroom in het net voor het net uit te zwemmen of door de grote mazen in de eerste sectie van het net te ontsnappen.

VERRASSING

De grote verrassing is dat door deze

twee tegenkrachten – meer kleine vis, minder grote vis – de totale vangst soms niet duidelijk toeneemt. De variatie in vangsten is groot, maar de verschuiving naar kleine vis bij gebruik van binnenkuilen gaat niet altijd gepaard met grotere vangsten in totaal. Het verlies van grote tong is best groot in vergelijking met de winst van kleine tong. We hebben onze

Foto: C. Hammeertman

resultaten op veel manieren bekeken, maar het komt er altijd uit.

Economisch gezien is dit extra verbazend, omdat grote tong per kilo bijna twee keer zo veel oplevert als kleine tong. Mijn eerste idee was dat het probleem in onze gegevens of methode zit, maar dit resultaat blijkt zeer robuust.

Vissers moeten verdienen aan vissen met te kleine mazen. Waarom zouden ze zich er anders aan wagen? Ons onderzoek suggereert daarom dat we bepaalde baten van het gebruik van binnenkuilen over het hoofd zien. Een mogelijkheid is dat een deel van de (dankzij te kleine mazen) sterk toegenomen vangst van ondermaatse vis buiten de afslag om wordt verkocht. Dat blijft buiten beeld. In ons onderzoek zien we alleen de legaal aangelande vis, want wij gebruiken gegevens van de visafslagen. Tussen fraude met maaswijdte en zwarte handel bestaat dus mogelijkwerwijs een verband.

Fraude laat altijd sporen na, dus dit moet te achterhalen zijn. Maar wat berekenen we met een dergelijk onderzoek? Uiteindelijk draait dat om dezelfde onderliggende vraag als het eerdere onderzoek naar maaswijdte: houden we elkaar voor de gek dat het wel goedkomt met de vis door het van buitenaf opleggen van regels? Want die bijten alleen als ze ook te controleren zijn. Dat lukt de toezichthouder niet goed.

TOEKOMST

Een inspectie op zee is niet eenvoudig, levert zelden hard bewijs van een overtreding op en wordt bovendien in de regel al voorzien. Dit gaf de voorzitter van de Nederlandse Visserbond ook aan in hetzelfde Volkskrant artikel: 'De controle [op binnenkuilen] blijkt ontzettend lastig: hoe kunnen we dit adequaat stoppen?' Controle op land, bijvoorbeeld op illegale handel in vis, is ook moeizaam, vooral omdat de toezichthouder zeer beperkte middelen heeft.

Gebrekkige regelnaleving is een belangrijke uitdaging omdat de vissers hierdoor te weinig investeren in de toekomst van visbestanden. Het niet-vangen van vis, vooral van ondermaatse vis, is immers te zien als een investering in de toekomst. Een investering die snel rendeert, omdat vis al binnen enkele jaren geslachtsrijp is. Bedenk eens hoe veel rijker vangsten zouden zijn als alle vissers zich wel aan de regels houden. Vooral bij tong, omdat deze vissoort af en toe grote pieken heeft in jonge aanwas.

PRIKKELS VOOR NALEVING

Dit punt krijgt in de stroom nieuwsberichten rond het zware weer waar de kottervisserij nu in verkeert geen aandacht. Genoemd worden zaken die de visserij van buitenaf raken zoals hoge brandstofprijzen, Brexit, windparken op

zee. Ongenoemd blijft de rol van de visserij zelf.

Met dit in het achterhoofd is het interessant te zoeken naar alternatieve prikkels voor regelnaleving. In navolging van de landbouw kan dit wellicht door een herkenbaar, werkelijk duurzaam product in de markt te zetten. Misschien dat consumenten bereid zijn te betalen voor producten van een visser die zich aantoonbaar aan de regels houdt. De bewijslast komt dan bij de vissers te liggen in plaats van bij de toezichthouder. Als vissers regelnaleving geloofwaardig kunnen maken en de consument dit vertrouwt en waardeert, dan krijgen vissers een prikkel om werkelijk duurzaam te werken. Dit kan betekenen dat een visser zelfs meer doet om het milieu te sparen dan de wettelijke regels vereisen.

Dit is precies het idee achter het nieuwe initiatief Wild 'n Zilt van de Amsterdamse visser Hendrik Kramer. Hij maakt hogere kosten door duurzaam te vissen, maar gokt erop dat geloofwaardig duurzame vis van Wild 'n Zilt meer opbrengt dan regulier gevangen vis. De toekomst zal uitwijzen of een marktpartij beter in staat is om de visserij toekomst te geven dan een publieke toezichthouder."

Ben Vollaard